

Türkiye 13 Yaş Altı Badminton Şampiyonasına Katılan Sporcu Öğrenciler ile Sporcu Olmayan Öğrencilerin Atılgnlık Düzeylerinin Karşılaştırılması

Hüseyin KIRIMOĞLU^{1*}

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, "Türkiye 13 Yaş Altı Badminton Şampiyonası"na katılan ilköğretim öğrencileri ile aynı yaş ve sınıf seviyesinde bulunan, hiç spor yapmamış ilköğretim öğrencilerinin atılgnlık düzeylerinin karşılaştırılmasıdır. Öğrencilerin atılgnlık düzeyleri, cinsiyetlerine, sporcu veya sedanter olmalarına, yaş ve spor yaşlarına göre karşılaştırılmıştır.

Araştırma grubunu, şampiyonaya katılan (34 bayan, 48 erkek) toplam 82 spor yapan ilköğretim öğrencisi oluştururken, kontrol grubunu Ankara- Elmadağ İlçesi, Yaşar Doğu İlköğretim Okulunda öğrenim gören (38 bayan, 30 erkek) toplam 68 spor yapmayan ilköğretim öğrencisi oluşturmaktadır.

Veri toplama aracı olarak Topukçu (1982) tarafından geliştirilen ve ilköğretim öğrencilerinin atılgnlık düzeylerini belirleyici 45 maddeden oluşan "Atılgnlık Envanteri" uygulanmıştır.

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 13.0 istatistik paket program kullanılmıştır. Normallik sınamasına göre, parametrik testlerden bağımsız gruplarda t testi ve One – Way ANOVA, Varyans homojenliğine göre ise Post Hoc Multiple Comparisons testlerinden Tukey testi kullanılmıştır.

Sporcu ve sedanterlerin atılgnlık düzeyleri cinsiyetleri bakımından karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0.05$). Buna karşın sporcu olup olamama, erkek ve bayan olmaları bakımından sporcu ve sedanter olmaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu karşılaştırmalarda, genel anlamda sporcuların atılgnlık puanları sedanterlerden daha yüksek bulunmuştur.

Sporcuların atılgnlık düzeylerinde yaşlar arasında anlamlı farklılık tespit edilirken ($P<0.05$), spor yaşları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0.05$).

Anahtar Kelimeler: Atılgnlık, İlköğretim, Badminton, Spor.

ABSTRACT

This study aims to compare the assertiveness levels of primary school students joining "Turkey Badminton Championship under 13" with the assertiveness levels of the primary school students at the same age and grade and who don't do any kinds of sports. The assertiveness levels of the students was compared depending on gender, being sportmen or students in sedentary occupations, age and sports age.

Search Group is composed of totally 82 students doing sports (34 is female and 48 male) who joined championship whereas Control Group includes totally 68 students not doing sports (38 is female and 30 male) who have education at Yaşar Doğu Primary School in Elmadağ , Ankara.

It was applied to " assertiveness Inventory" including 45 items as data collecting tool, which are diagnostic for the assertiveness levels of subjects and was developed by Topukcu (1982).

In data assesment, SPSS 13.0, Statistics Packet Program was used. According to normality testing, t test and One- Way ANOVA, which are parameter tests, were applied to independent groups. On the other hand, according to variance homogeneity, Tukey test, which is one of the Post Hoc Multiple Comparisons tests, was used.

There is not a meaningful difference between the assertiveness levels of sportsmen and students in sedentary occupations when it is statistically compared related to gender ($P>0.05$). On the contrary, it has been found that there is statistically a remarkable difference between being sportsmen and students in sedentary occupations in terms of whether subjects are sportsmen or not and male or female. In these comparisons, the assertiveness levels of sportsmen have been detected higher than students in sedentary occupations in general.

The assertiveness levels of sportsmen are meaningfully different from each other in accordance with their ages whereas there is not a significant difference in terms of their sports ages ($P<0.05$).

Key Words: Assertiveness, Primary Education, Badminton, Sedentary, Sports

¹ Dr. Yaşar Doğu İlköğretim Okulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni, Elmadağ/Ankara.

GİRİŞ

“Çağdaş toplumda eğitimin görevi çocuğun zihinsel, duyuşsal (duygusal) ve devinimsel (bedensel) yönlerden gelişmesine yardım ederek kendisine, ailesine ve topluma yaralı olacak bir birey olmasını sağlamaktır” Alıcıgüzel (2003). Sosyal çevreyle sağlıklı ilişkiler kurabilmenin en önemli unsurunu ise iletişim oluşturmaktadır. Çünkü insanın, biyolojik bir yapıdan sosyal bir varlık haline dönüşmesinde ve ölümüne kadar devam eden süreçte iletişim, hem kendi ihtiyaçlarını karşılamak hem de toplumdaki diğer varlıklarla uyumlu ve sağlıklı bir biçimde yaşamını sürdürebilmek açılarından önemli bir sosyal beceridir. Yüksel (1997) iletişimi; “insanın çevreye uyum sağlayabilmesi için gerekli olan en önemli öğelerden birisi” olarak tanımlamaktadır. Dökmen (2004)’e göre; “iletişimin başarıya ulaşması kişinin her türlü ihtiyaçlarını anlatma, olumlu ve olumsuz duygu ve düşüncelerini aktarabilme becerisiyle paralellik arz etmektedir”. Bu durumda sağlıklı bir iletişimin kurulabilmesi kişinin atılganlık düzeyine bağlı görünmektedir. Çünkü atılganlık; “bireylerin kendilerini oldukları gibi anlatabilme, olumlu ve olumsuz duygularını iletebilme, kendilerine ters gelen isteklere karşı koyabilme, karşısındakinden istekte bulunabilme özelliği” olarak tanımlamaktadır (Alberti ve Emmons, (1995); Akt. Görüş, (1999).

Sosyal bir beceri olarak kabul edilen ve ilk kez Wolpe ve Lazarus (1966) tarafından tanımlanan atılganlık; “başkalarını küçük görmeden, onların haklarını yadsımadan, bireyin kendi haklarını koruyabilme, duygu ve düşüncelerini açıkça anlatabilme yolu olarak geliştirilen, bir çeşit ilişkiler biçimi olarak” Kamaraj, (2004) tanımlanmaktadır. “Atılgan kişiler, ne istediklerini kesin ve anlaşılır bir biçimde belirtirler. Olumlu ve olumsuz duygularını düzgün ve uygun bir dille ifade ederler. Kendileri ve başkaları hakkında genellikle iyi şeyler düşünürler. “Ben” dilini kullanırlar. Etkili, sağlıklı ve uyumlu etkileşime girebilirler. İletişimde duyarlı ve hoş görüldürler. Stresle daha etkili başa çıkarlar, başardıkları işi konuşmaktan, gerekli yede kendilerini övmekten kaçınmazlar” Phelps ve Austin (1997).

“Toplumdaki bireylerin bir kısmı çekingen, bir kısmı saldırgan, bir kısmı ise, atılgan sosyal beceriye sahiptir. Kişilerarası sağlıklı bir ilişki kurabilme, sosyal bir beceri olarak kabul edilmektedir. Temel sosyal becerilerden biri olan “atılganlık” da, kişilerarası ilişkilerde önemli rol oynamaktadır” Deniz (1997).

“Gençlerin uyumlu bir şekilde yetiştirilebilmeleri için eğitim de öğretim kadar önemli olan duygusal ve sosyal gelişmelerine yardım edecek, doyum sağlayıcı birtakım etkinliklere de yer vermek gerekmektedir. Bu etkinliklerin bir bölümünü serbest zaman etkinliklerini içeren beden eğitimi ve sportif etkinlikler” Kuru (2003) oluşturmaktadır.

Kendini ifade edebilme ve diğer insanlarla iletişim kurmada önemli bir vasıta olarak görülen spor, bireyin sosyal becerilerinin gelişmesine yol açmasında da etkilidir. “Bireyin, ilişkilerinde genelde boyun eğici (pasif), saldırgan (agresif), insanları yönlendirici (manipulatif) ve atılgan olmak üzere dört farklı temel davranış biçimlerinden birini seçerek tepkide

bulunduğu söylenebilir” (Özcan, 1996). “İnsanların gereksinimlerini karşılamak için kullandıkları iletişim biçimleri, onların davranış örüntüsünü oluşturur” Voltan, (1980). Bu örüntü içerisinde birey çekingen, saldırgan, manipülatif ya da atılgan davranış biçimini benimsemektedir.

“Özellikle ergenlerin sosyalleşmelerinde aile ve okulun yanı sıra akranların çok büyük önemi vardır. Sosyal gelişme için ergenlerin akranlarıyla birlikte olmaya ihtiyaçları vardır. Ergenlik döneminde gençler, akranları tarafından kabul görmek için onların ilgi, değer ve tutumlarını benimsemektedirler” Cüceloğlu, (1992). Ergenlik dönemi çocukluğun hızla geride kaldığı ve hayatın hızlı bir şekilde değiştiği bir dönemdir. Bu dönemin en önemli özelliği; bütün hayatı etkileyen önemli gelişmeleri barındırmasıdır. Bu dönemde kazanılan olumlu ve olumsuz özellikleri kişi ömür boyu taşıyabilir. Toplam 5-6 yıl süren bu dönemdeki etkiler 50-60 yıl devam edebilir. Elbette ki çocukluk yılları, özellikle ilk beş yaş oldukça önemlidir; ancak insanın karakter ve kişilik gelişiminde ergenlik döneminin etkisi bilinen bir bilimsel gerçektir” Abalı (2004).

“Okul çağı çocuklarının en önemli özelliklerinden olan lider olma, gruba kabul edilme ve toplum içinde saygınlık görme hissini tatmin etmek için saldırgan davranışlara ve şiddet eylemlerine başvurdukları da bilinmektedir. Ayrıca kendini diğer çocuklardan fiziksel-sosyal-kültürel veya ekonomik açıdan farklı ve yetersiz hisseden çocukların da kendini gerçekleştirmek ve kanıtlamak için saldırgan eylemlerle sorun çözme yöntemini kullandıkları görülmektedir” Stein, (1997).

Buradan hareketle, okul çağı ve erken ergenlik dönemi içinde bulunan ilköğretim okulu 4, 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin olumlu davranışlar sergileyen akran gruplarıyla birlikte zaman geçirmesi, sosyal ve sportif etkinliklerde bulunması, bedensel, zihinsel, ruhsal ve sosyal açılardan gelişmelerine ve olumlu sosyal davranışlar kazanmalarına yol açacağını ifade edebiliriz. Çünkü beden eğitimi ve spor, “ bireyleri fiziki, zihni moral ve sosyal yönden geliştiren, kişilik ve karakter özellikleri kazandıran bir olgu” olarak kabul görmektedir Yetim, (2000). Ayrıca genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilen beden eğitimi ve spor; insanların birbirleriyle yaklaşmasına, kaynaşmasına, birlikte hareket edebilmesine, kurallara riayet etmesine ve iletişim kurmasına katkı sağlamaktadır. Akandere (1998) sporun amacını; “sosyalleşme, kendine güven, başarılı olma ve iyi ilişkiler kurma” olarak belirtmiştir.

Bu yorumlamalar ışığında sporun bireysel ve toplumsal etkileri göz önüne alındığında, sporla atılganlığın yakın bir ilişki içerisinde olduğu söylenebilir. Olumlu sosyal bir beceri olan atılganlık davranışının özellikle ilköğretim dönemi içerisindeki çocuk ve ergenlerde sağlıklı bir şekilde geliştirilebilmesinde sporun etkisinin ortaya çıkarılması önemlidir.

Bu araştırmanın amacı; “Türkiye 13 Yaş Altı Badminton Şampiyonası”na katılan ilköğretim (4, 5, 6. sınıf) öğrencilerinin atılganlık düzeyleri ile yine aynı sınıf ve yaş seviyesinde bulunan hiç spor yapmamış öğrencilerin atılganlık düzeylerinin karşılaştırılmasıdır. Öğrencilerin atılganlık düzeyleri;

- Cinsiyetlerine,
- Sporcu veya sedanter olmalarına.
- Yaşlarına ve
- Spor Yaşlarına göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Model

Bu çalışmada, betimsel araştırma yöntemlerinden biri olan genel tarama modeli kullanılmıştır. Karasar (2005) tarama modelini; var olan bir durumu, var olduğu şekliyle tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır.

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu, 2008 yılında Nevşehir ilinde yapılan “Türkiye 13 Yaş Altı Badminton Şampiyonası”na katılan (34 bayan, 48 erkek) toplam 82 spor yapan ilköğretim öğrencisi oluştururken, kontrol grubunu Ankara- Elmadağ Yaşar Doğu İlköğretim Okulunda 2007-2008 yılında öğrenim gören (38 bayan, 30 erkek) spor yapmayan toplam 68 ilköğretim öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan toplam katılımcı 150 ilköğretim öğrencisidir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, Topukçu (1982) tarafından geliştirilen ve ilköğretim öğrencilerinin atılganlık düzeyini belirlemeye yönelik “Atılganlık Envanteri” kullanılmıştır. Ölçek ilköğretim çağı düzeyindeki çocukların okulda, evde ve çevresinde gösterdiği ya da göstereceği davranışlarla ilgili olup, ölçekte bazı maddelere 'evet', bazı maddelere 'hayır' cevabına 1 puan verilmektedir. Bir öğrencinin envantere aldıkları atılganlık puanı 4, 9, 13, 18, 22, 27, 31, 36, 40, ve 45 numaralı cümlelerin “Evet” yanıtına ve diğer cümlelerin de “Hayır” yanıtına 1'er puan verilerek hesaplanmaktadır. Bu durumda bir öğrencinin envantere alabileceği en yüksek atılganlık puanı 45, en düşük puan ise 14 olmaktadır.

Ölçeğin güvenilirliği iki farklı yolla hesaplanmıştır. İki-yarım test güvenilirliği için Sperm Brown formülü ile hesaplanan iç tutarlılık katsayısı 70 olarak bulunmuştur. Test-tekrar test güvenilirliği için Pearson Momentler çarpımı korelasyon katsayısı 80 bulunmuştur. Ölçeğin geçerliliği için ölçüt-bağımlı geçerliliği hesaplanmıştır. Öğrencilerin ölçekten aldıkları puanlarla öğretmenlerin aynı öğrenciler hakkındaki kanıları arasındaki ilişkiye nokta çift serili korelasyon tekniği ile bakılmış korelasyon katsayısı 74 hesaplanmıştır. Ölçekten yüksek puan almak çocuğun atılgan davranışlar gösterdiğini ifade etmektedir. Öğrenci her cümle için “Evet” ve ya “Hayır” seçeneklerinden birini işaretleyebilmektedir.

Verilerin Analizi

Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 13.0 istatistik paket program kullanılmıştır. Normallik sınamasına göre, parametrik testlerden bağımsız grupta t testi ve One – Way ANOVA, Varyans homojenliğine göre ise Post Hoc Multiple Comparisons testlerinden Tukey testi kullanılmıştır. Bu çalışmada hata düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde sedanter ve sporcu öğrencilerin, envantarde yer alan sorulara vermiş oldukları yanıtlardan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Atılganlık Düzeylerinin Cinsiyet, Spor Yapma Durumu, Sedanter, Sporcu, Erkek ve Bayanlar Bakımından Karşılaştırılması.

Değişkenler		N	Ortalama	Std. sapma	Ortalamalar arası fark	t	P
Cinsiyet	Erkek	78	34,56	7,13	0.69	0.604	0.547
	Bayan	72	35,25	6,75			
Spor Yapma Durumu	Sporcu	82	38,93	4,31	8.90	9.816	0.000*
	Sedanter	68	30,03	6,36			
Sedanter	Erkek	30	28,53	6,17	2.68	1.749	0.085
	Bayan	38	31,21	6,34			
Sporcu	Erkek	48	38,33	4,69	1.43	1.493	0.139
	Bayan	34	39,76	3,61			
Erkek	Sporcu	48	38,33	4,69	9.80	7.942	0.000*
	Sedanter	30	28,53	6,17			
Bayan	Sporcu	34	39,76	3,61	8.55	7.124	0.000*
	Sedanter	38	31,21	6,34			

*P<0.05

Araştırmaya katılan katılımcıların atılganlık düzeyleri incelendiğinde cinsiyetler, sedanter ve sporcu bakımından bayan ve erkek olmaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0.05). Buna karşın sporcu olup olamama, erkek olma ve bayan olmaları bakımından sporcu ve sedanter olmaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu karşılaştırmalarda, genel anlamda sporcuların

atılgnlık puanları sedanterlerden daha yüksek bulunmuştur. Cinsiyeti erkek olan sporcu ve sedanterleri incelediğimizde, erkek sporcuların atılgnlık puanları erkek sedanterlerin atılgnlık puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Cinsiyeti bayan olan sporcu ve sedanterleri incelediğimizde ise, cinsiyeti bayan olan sporcuların atılgnlık puanlarının cinsiyeti bayan olan sedanterlerin atılgnlık puanlarından yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 2. Katılımcıların Atılgnlık Düzeylerinin Yaş ve Spor Yaşı Bakımından Karşılaştırılması.

Değişkenler		N	Mean	Std. Sapma	Karelerin Toplamı	Ortalama Kare	F	P
Yaş (yıl)	10 Yaş	30	31.93	7.37	347.183	173.591	3.747	0.026* [10 -11yaş]
	11 Yaş	59	36.03	6.28				
	12 Yaş	61	35.25	7.01				
Spor Yaşları	1 Yıl	20	38,60	3,63	43.526	21.763	1.178	0.313
	2 Yıl	33	38.27	5.19				
	3 Yıl	29	39.90	3.52				

*P<0.05

Araştırmaya katılan deneklerin atılgnlık düzeyleri yaş ve spor yaşı bakımından incelendiğinde, yaşlar arasında anlamlı farklılık tespit edilirken (P<0.05), spor yaşları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0.05). Yaşlar arasındaki farklılığı ortaya koyan durum ise, 11 yaşındaki deneklerin atılgnlık puanlarının 10 yaşındaki deneklerin atılgnlık puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmasıdır (P<0.05).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmaya katılan katılımcıların atılgnlık düzeyleri cinsiyetler açısından incelendiğinde, sedanterin ve sporcuların cinsiyetleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0.05). Bu sonuca göre cinsiyet değişkeninin atılgnlık düzeyine anlamlı düzeyde bir etki yapmadığı söylenebilir. Nitekim, (İnceoğlu & Ayatar,1987; Becet,1989; Tegin,1990; Aydın,1991; Kapıkıran,1993; Uğur,1996; Saruhan,1996; Kaya,2001; Güler & Aydoğdu & Koç 2005; Bal, 2006; Tataker,2003), çalışma sonuçlarında, cinsiyet değişkenine bağlı olarak atılgnlık düzeyinin farklılık göstermediğini vurgulamışlardır. Bu durum bizim çalışmamızla paralellik gösterirken, bazı araştırma sonuçlarında cinsiyete göre atılgnlık düzeylerinde farklı sonuçlara da ulaşılmıştır. Bazı araştırmalarda (Bal, 2006 ; Becet,1989), kızların atılgnlık düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu, diğer bazı

araştırmalarda ise (Oral, 1986; Arı, 1989; Ashford & Biddle & Goudas, 1993; Bozkurt, 1989) erkeklerin atılganlık düzeylerinin kızlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Farklı araştırma sonuçlarında cinsiyetler açısından farklı sonuçların tespit edilmesi; araştırmalara katılan katılımcıların spor yaşları, sporda elitlik seviyeleri, ulusal ve uluslar arası müsabakalara katılımlarındaki çeşitlilik gibi etkenlerden kaynaklanmış olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmamızdaki katılımcıların sporcu olup olamama, erkek ve bayan olmaları bakımından, sporcu ve sedanter olmaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu karşılaştırmalarda, genel anlamda sporcuların atılganlık puanları sedanterlerden daha yüksek bulunmuştur.

Cinsiyeti erkek olan sporcu ve sedanterleri incelediğimizde, erkek sporcuların atılganlık puanları erkek sedanterlerin atılganlık puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Cinsiyeti bayan olan sporcu ve sedanterleri incelediğimizde ise, cinsiyeti bayan olan sporcuların atılganlık puanlarının cinsiyeti bayan olan sedanterlerin atılganlık puanlarından yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 1). Bu durum spor yapan ilköğretim öğrencilerinin spor yapmayan ilköğretim öğrencilerine oranla atılganlık düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılığa sahip olduklarını göstermektedir. Nitekim Efe (2007), "Spor ve eğitimsel çalışmalar vasıtasıyla insanların kendilerine olan güvenlerinin güçlendiği ve atılganlık düzeylerinin arttığını" vurgulamaktadır.

Katılımcıların atılganlık düzeyleri yaş ve spor yaşı bakımından incelendiğinde, yaşlar arasında anlamlı farklılık tespit edilirken ($P<0.05$), spor yaşları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0.05$). Yaşlar arasındaki farklılığı ortaya koyan durum ise, 11 yaşındaki sporcu katılımcıların atılganlık puanlarının 10 yaşındaki sporcu katılımcıların atılganlık puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmasıdır ($P<0.05$). Bu sonuca göre yaş ve spor yaşının artmasının atılganlık düzeyini olumlu derecede etkilediği söylenebilir. Bu duruma paralel çalışmalar incelendiğinde (Aydın,1991; Kaya,2001; Uğur, 1996) atılganlık puanları, yaşın ilerlemesine paralel olarak artmakta olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; çalışmamıza katılan katılımcılar açısından, spor yapan bireylerin atılganlık düzeylerinin, spor yapmayan bireylere oranla anlamlı derecede yüksek olduğu, sporun cinsiyet değişkeni açısından atılganlık düzeyine pozitif bir etki yapmadığı ve sporcularda yaşın ilerlemesine paralel olarak atılganlık düzeyinin arttığı söylenebilir.

KAYNAKLAR

Abalı, O., Ergenlik Dönemi ve Sorunları. 1. Baskı. Kelebek Mat; İstanbul, 2004.

Akandere, M., "Üniversite Gençliğinde Görülen Kaygının Giderilmesinde Sporun Farklı Yaş Gruplarına Göre Etkisinin İncelenmesi" G.Ü. Bed. Eğit. Ve Spor Bil. Der.III (1). Ankara,1998.

Alıncıgüzel, İ., Çağdaş Okulda Eğitim ve Öğretim, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2003.

Arı, R., Üniversite Öğrencilerinin Baskın Ben Durumları İle Bazı Özlük Niteliklerinin, Ben Durumlarına Atılganlık Ve Uyum Düzeylerine Etkisi. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1989.

Ashford, B., Biddle, S. and M. Goudas., "Participation in Community Sports Centres: Motives and Predictors of Enjoyment". Journal of Sport Sciences. 11, 3: 1993.

Aydın, B., "Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerini Açısından Atılganlık Seviyesinin İncelenmesi". Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi. 3:1991.

Bal, E., İlköğretim Öğrencilerinin Benlik Algıları İle Atılganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniv. Eğitim Bilimleri Enst. İstanbul, 2006.

Becet, T. K., Ana-Baba Tutumlarının ve Bazı Sosyo-Ekonomik Faktörlerin Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Atılganlık Düzeyine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara. 1989.

Bozkurt, E., Üniversite Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerini Etkileyen Sosyo- Ekonomik Faktörler, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 1989.

Cüceloğlu, D., İnsan ve Davranışı. 3.Bsm. Remzi Kitapevi; İstanbul, 1992.

Deniz, M. E., Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet ve Kültürel Farklara Dayalı Atılganlıkları Üzerinde Bir Atılganlık Eğitimi Denemesi. Yüksek Lisans Tezi. S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1997.

Dökmen, Ü., İletişim Çatışmaları ve Empati. Sistem Yayıncılık, 18. Baskı, İstanbul, 2004.

Efe, M., 14-16 Yaş Grubu Bireylerde Spor Çalışmalarının Sosyal Yetkinlik Beklentisi Ve Atılganlık Üzerine Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sağlık Bil. Enst. Bursa, 2007.

Görüş, Y., Bir Grup Lise Öğrencisinin Atılganlık Düzeyi ile Stresle Başa Çıkma Yolları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 1999.

Güler, D. Aydos, L. Koç, H., "Devlet ilköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Eğitim Düzeylerinin ve Sportif Faaliyetlere Katılımlarının Atılganlıklarına Etkisi". Beden Eğitimi ve Spor Eğitiminin Performansının Felsefi Temelleri Sempozyumu. 8-9 Nisan, Manisa, 2005.

İnceoğlu, D. Ayatar. G., "Bir Grup Ergende Atılganlık Eğitimi". Psikoloji Dergisi. VI, 21: 1987.

Kamaraj, I., Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması ve Beş Yaş Çocuklarının Atılganlık Sosyal Becerisini Kazanmalarında Eğitimci Drama Programının Etkisi. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2004.

Kapıkıran, Ş., İçten ve Dıştan Denetimliliğe Sahip Ergenlerin Atılganlık Düzeyinin Saptanması. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 1993.

KARASAR N., Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Nobel Yayınları, Ankara, 2005.

Kaya, Z. Meslek Lisesi Öğrencilerinin Atılganlık ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir: 2001.

Kuru, E., "Farklı Statüdeki Beden Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri". Gazi Eğitim Fakültesi Der. Ankara, 23(1): 2003.

Oral, N., "Atılganlık Düzeyi, Depresyon ve Cinsiyet Arasındaki İlişkilerin Değişik Yaş Grupları Üzerinde İncelenmesi". Yüksek Lisans Tezi. H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara:1986.

Özcan, A., Hasta Hemşire İlişkisi ve İletişim, Saray Kitapevi, İzmir, 1996.

Phelps, S. Austin, N., Atılgan Kadın. Birinci Baskı, HYB Yayıncılık, Ankara, 1997.

Saruhan, N., Ankara İl Merkezinde Lise Son Sınıfa Devam Eden Öğrencilerin Atılganlıkları İle Ana Ve Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1996.

Stein, A., Saldırgan Çocuk, (Çev: Polat, N). Papirüs Yayınları, İstanbul, 1997.

Tataker, T., Ergenlerin Atılganlık Düzeyi İle Ruhsal Sorunları Arasındaki İlişkinin Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir. 2003.

TEGİN B., "Üniversite Öğrencilerinin Atılganlık Davranış Ve Eğilimlerinin Cinsiyet Ve Fakülte Değişkenleri Açısından İncelenmesi". Psikoloji Dergisi, 25: 1990.

Topukçu, H. Atılganlık Eğitiminin İlkokul Çocuklarının Atılganlık Düzeyine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara. 1982.

Uğur, G., Üniversite Öğrencilerinde Atılganlık ile Beden Algısı İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İzmir, 1996.

Voltan, N., Grupla Atılganlık Eğitiminin Bireyin Atılganlık Düzeyine Etkisi. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 1980.

Wolpe, J. & Lazarus, A.A. "Behavior Therapy Techniques". Pergamon Press, Elmsford, NY. 1966.

Yetim, A., Sosyoloji ve Spor. Ankara, 2000.

Yüksel, Ş. F., Grupla İletişim Becerileri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerileri Düzeylerine Etkisi, Doktora Tezi, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1997.